

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
9.12.2025

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄIDEN MAATALOUDEN PINTA- ALAPERUSTEISTEN TUKIEN MYÖNTÄMISEN YLEISISTÄ EDELLYTYKSISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista ja osittain rahoittamista maaseudun kehittämiseen liittyvistä korvauksista säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Suorien tukien ja maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten järjestelmät jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Suorat tuet ja maaseudun kehittämisen korvaukset ovat osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Euroopan unionin kokonaan rahoittamiin tuotannosta irrotettuihin suoriin tukiin kuuluvat suunnitelma-asetuksen 16 artiklan mukaan perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki sekä ilmastoa, ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevat järjestelmät (ekojärjestelmätuki). Maaseudun kehittämisen korvauksiin kuuluvat muun muassa ympäristökorvaus, luonnonhaittakorvaus ja luonnonmukaisen tuotannon korvaus. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt muutoksia CAP-suunnitelmaan vuodelle 2026. Muutosesitys toimitettiin 4.7.2025 Euroopan komissiolle, joka hyväksyi muutosesityksen 2.10.2025 (komission täytäntöönpanopäätös C(2025)6615).

Kansallisesti suorista tuista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Lain 5 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maataloustuotteiden tuottamisesta, maatalousmaasta ja sen säilyttämisestä, maatalousmaan käyttämisestä muuhun kuin maataloustoimintaan, maatalousmaata olevista pelloista ja pysyvistä kasveista, maatalousmaalla olevista maisemapiirteistä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä, yhdistämisestä ja vähimmäiskoosta. Lain 6 §:n 2 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tukikelpoisen alan tarkemmista edellytyksistä, tukikelvottomista aloista ja niiden todentamisesta.

Maaseudun kehittämisen korvauksista säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 4 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin maatalousmaasta ja sen käytöstä muuhun kuin maataloustoimintaan ja poistamisesta maatalouskäytöstä sekä perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja vähimmäiskoosta. Lain 5 §:n 8 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa ympäristökorvauksen myöntämisen tarkemmista edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta.

Lain 6 §:n 5 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonmukaisen tuotannon korvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta. Lain 8 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin luonnonhaittakorvauksen myöntämisen edellytyksistä ja korvauskelpoisesta alasta.

Kokonaan kansallisesti rahoitetuista pinta-alaperusteisista tuista säädetään maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetussa laissa (1559/2001). Lain 9 §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa maatalousmaan tarkemmasta määritelmästä, perus- ja kasvulohkojen määrittelystä ja minimikoosta, hallinta-ajasta, paikkakunnan tuotanto-olosuhteiden mukaisesta viljelytavasta sekä kesannon ja muun viljelemättömän pellon hoitovaatimuksista. Lain 10 §:n 6 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa muista kotieläintalouden tuen ehdoista ja määräytymisperusteista. Lain 10 e §:n 3 momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin muun muassa tuotannosta irrotetun sika- ja siipikarjatalouden tuen määräytymisen ja myöntämisen perusteista.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 2 momentin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 4 §:n 6 momentin, 5 §:n 8 momentin, 6 §:n 5 momentin ja 8 §:n 3 momentin sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 9 §:n 3 momentin, 10 §:n 6 momentin ja 10 e §:n 3 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä (77/2023).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta ja Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Muutoksella otettaisiin huomioon Euroopan komission CAP-suunnitelmaan 2.10.2025 hyväksymät vuotta 2026 koskevat muutokset. Lisäksi asetuksen 16 a §:ään lisättäisiin kaksi uutta perustetta, joiden perusteella peruslohko voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen. Korvauskelvoton peruslohko voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi, jos peruslohkon omistaa aktiiviviljelijä, jolle on myönnetty korvauskelpoiseksi hyväksymistä edeltävänä vuonna Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettua nuorten viljelijöiden tulotukea tai jos lohko sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamista koskevan lain (616/2021) 6 §:n 1 momentin 7-11 ja 17 kohdassa tarkoitettujen maakuntien alueella.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

4 § 2 mom.

Asetuksen 4 §:n 2 momenttiin tehtäisiin CAP-suunnitelman muutosta vastaava muutos. Maatalousmaaksi ei katsottaisi aurinkopaneelirivin ja sen rakenteiden peittämää alaa. Jos paneelirivien välinen ala on riittävän leveä mahdollistamaan maataloustoiminnan, välit voidaan ilmoittaa maatalousmaana tukihakemuksessa. Ehdotettu muutos vastaisi nykyistä käytäntöä. Lisäksi 2 momenttia täydennettäisiin siten, että maatalousmaaksi ei katsottaisi myöskään alaa, jossa viljelykasvien juurilla ei ole mahdollisuutta kasvaa maahan asti.

16 §

Pykälässä säädetään korvauskelvottoman alan lisäämisestä korvauskelpoiseen peruslohkoon. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus 16 a §:ssä tarkoitettuihin korvauskelpoiseksi hyväksytyihin aloihin.

16 a §

Pykälässä säädetään peruslohkon hyväksymisestä korvauskelpoiseksi. Pykälän 1 momentin mukaan maankäyttölajiltaan peltoa oleva korvauskelvoton peruslohko, joka on ilmoitettu hyväksymistä edeltävänä vuonna tukihakemuksessa, voidaan hyväksyä korvauskelpoiseksi valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen. Kokonaan viljelemättömäksi ilmoitettua peruslohkoa ei katsottaisi tukihakemuksella ilmoitetuksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi hallituksen puoliväliriihen päätösten mukaisesti kaksi uutta perustetta, joiden perusteella peruslohko voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen. Pykälän 2 momentin mukaan peruslohko voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi, jos peruslohkon omistaa aktiiviviljelijä, jolle on myönnetty korvauskelpoiseksi hyväksymistä edeltävänä vuonna Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettua nuorten viljelijöiden tulotukea. Pykälän 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettun lain (616/2021) 6 §:n 1 momentin 7-11 ja 17 kohdassa tarkoitettujen maakuntien alueella aktiiviviljelijän omistama korvauskelvoton peruslohko voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi edellä mainittujen maakuntien alueella käytettävissä olevan korvauskelpoisuuskiintiön mukaan valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen. Ehdotuksen mukaiset maakunnat vastaisivat itäisen Suomen ohjelman mukaisia alueita. Ehdotuksella toteutettaisiin hallituksen puoliväliriihen kasvutoimien kirjausta itäisen Suomen viljelijöiden kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamisesta. Peruslohkon katsottaisiin olevan 2 ja 3 momentissa edellytetyllä tavalla aktiiviviljelijän omistuksessa, jos aktiiviviljelijä itse, hänen tuloverolain (1535/1992) 7 §:ssä tarkoitettu puolisonsa tai tuen hakijana toimivan luonnollisten henkilöiden ryhmän, johon hän kuuluu, jäsen tai jäsenet, omistaa peruslohkon kokonaan.

Ruokavirasto hyväksyisi 1 ja 3 momentissa tarkoitettut korvauskelvottomat peruslohkot korvauskelpoisiksi viljelysvuosien lukumäärän mukaan siten, että korvauskelpoisiksi hyväksytään ensin peruslohkot, jotka ovat olleet viljelyksessä ja ilmoitettuna tukihakemuksella pisimpään ilman korvauskelpoisuutta. Alat, jotka hyväksyttäisiin korvauskelpoisiksi 2 momentin perusteella, voitaisiin hyväksyä korvauskelpoisiksi ilman kiintiötä.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Asetusehdotukseen sisältyy säännösehdotuksia (16 ja 16 a §), joilla voi olla määräraha-vaikutuksia, jotka konkretisoituvat erikseen annettavan valtioneuvoston asetuksen kautta. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä otetaan huomioon korvauksiin vuosittain käytettävissä oleva valtion talousarvion määräraha.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 5 lausuntoa. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Ruokaviraston lausunnon perusteella tarkennettiin 16 §:n 1 momenttia korvauskelpoisten alojen osalta. Ruokaviraston ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausuntojen perusteella pykälään ehdotettua muutosta peruslohkon viljelykelpoisuudesta ei tehty ja pykälä vastaisi siten 1 momenttiin tehtyä tarkennusta lukuun ottamatta sisällöltään nykyisin voimassa olevaa asetusta.

Luonnonvarakeskus totesi lausunnossaan, että korvauskelpoisuuden jakaminen pienille pinta-aloille, jotka liitetään olemassa oleviin peruslohkoihin, sekä nuorille viljelijöille kohdennettava korvauskelpoisuus ovat perusteltuja ja ensisijaisia toimia. Itäisen Suomen elinvoimaisuuteen, kokonaisturvallisuuteen ja huoltovarmuuteen esitetyllä asetusmuutoksella voidaan arvioida olevan jonkinlaisia positiivisia vaikutuksia. Viljelijöiden ja alueiden tasa-arvon näkökulmasta on kuitenkin huomionarvoista, että itäiseen Suomeen kohdistettava korvauskelpoisuus kiintiöidään ja jaetaan siten, ettei sillä ole merkittäviä vaikutuksia koko maan yksikkötukitasoihin eikä muualla Suomessa jaettavan korvauskelpoisuuden määrään. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin, mutta itäiseen Suomeen kohdistettavasta korvauskelpoisuudesta säädetään tarkemmin myöhemmin annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunnossa todettiin, että 16 §:n 2 ja 3 momentin perusteella myönnettävä korvauskelpoisuus ei saa rajoittaa tai estää 15 §:n perusteella myönnettävää harkinnanvaraista korvauskelpoisuutta. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin. Asiasta säädetään tarkemmin myöhemmin annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunnossa todettiin, että aktiiviviljelijän omistusehdon täyttymisenä tulee ottaa huomioon edellisvuoden peltotukihakemuksen viimeisen jättöpäivän lisäksi myös 30.8. mennessä tehdyt koko tilan hallinnansiirrot. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin. Se, mitä koko tilan hallinnansiirroista säädetään, tulee sovellettavaksi myös asetusehdotuksessa tarkoitetuissa tapauksissa.

Valtiovarainministeriöllä ja ympäristöministeriöllä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta.

7. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Asetuksen 16 a §:n 1, 2 ja 3 momentissa tarkoitetun peruslohkon olisi oltava viljelykelpoinen siten, että peruskunnostustoimenpiteet on tehty viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022. Lisäksi peruslohkon olisi oltava mainitun pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa aktiiviviljelijän omistuksessa viimeistään Euroopan unionin pinta-alaperusteisia viljelijätukia koskevan tukihakemuksen viimeisenä jättämispäivänä vuonna 2025.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.